

Проектът „Заедно за устойчиво развитие на Дунавските острови“ се финансира в рамките на програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г. www.ngogrants.bg

Резултати от проекта „Заедно за устойчиво развитие на Дунавските острови“

Автори: Весела Михова, Михаил Михов

През 2014 г. ТД Приста разработи проект за устойчиво развитие на Дунавските острови и в края на годината той спечели финансиране. Изпълнението на проекта "[Заедно за устойчиво развитие на Дунавските острови](#)", финансиран в рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г., продължи 15 месеца – от 19 ноември 2014 г. до 20 февруари 2016 г. Основните цели на проекта са: повече хора да обърнат внимание на проблема със замърсяванията и да се включат в неговото решаване; да се повиши осведомеността на русенци за биоразнообразието и възможностите за туризъм на Дунавските острови; работа по обществено значими проблеми с помощта на граждански инструменти, въвличайки нови хора в тяхното решаване.

За постигането на тези цели бяха предвидени следните дейности: предварителни проучвания на замърсеността; развитие на междусекторни партньорства; акции по почистване на Дунавските острови в Русенска област; образователни дейности в сферата на опазването на околната среда, устойчивото развитие и професиите на реката; кампания за повишаване на осведомеността и гражданското участие.

Предварителни проучвания на замърсеността

Четири проучвателни акции (общо 5 дни) на Дунавските острови в Русенска област и прилежащите брегове извърши екип на ТД Приста в състав Сашо Попов, Весела Михова, Михаил Михов и Георги Мартев. Акциите бяха реализирани в периода декември 2014 – май 2015 г., с цел проучване на замърсеността на тези територии. В част от акциите бяха въввлечени членове на Клуба по воден туризъм към дружеството. По-конкретно, проучванията обхванаха островите Батин, Люляка, Алеко и Мишка и прилежащите брегове.

След направените проучвания и срещи с различни организации се откриха следните основни източници на замърсяване на бреговете на реката, както и на островите:

- отпадъци, които навлизат в река Дунав от притоците, както от България, така и от Румъния;
- отпадъци от корабоплаването – недобросъвестни корабни екипажи, позволяващи си в нощните часове да се освобождават от всякакви отпадъци на кораба;
- отпадъци от рибари, които престояват с дни по островите или по брега.

Всички тези отпадъци в общия случай са разпръснати равномерно по брега на Дунав. Тъй като рядко става дума за нерегламентирани сметища, а предимно за отпадъци, които реката е донесла, затова и всички те са навсякъде, докдето нивото на реката се е покачвало. В някои по-ниски части на островите, където се образуват големи локви след оттегляне на водите, се наблюдава и концентрация на пластмасови и леки отпадъци. Такава концентрация има най-често на носа и опашката на островите, но понякога отпадъци се наблюдават и далеч във вътрешните части (когато тези части са били заливани).

[Повече информация тук.](#)

Проектът „Заедно за устойчиво развитие на Дунавските острови“ се финансира в рамките на програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г. www.ngogrants.bg

Развитие на междусекторни партньорства

ТД Приста проведе работни срещи и разговори с представители на община Русе и следните организации: Дунавски драгажен флот, Регионалната инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) – Русе, Изпълнителна Агенция „Проучване и поддържане на река Дунав (ИАППД), Природен Парк "Русенски Лом", Държавно ловно стопанство (ДЛС) Дунав, СНЦ за развитие на туризма в региона на Тутракан, СТПД „Академик“, РКП „Бяла звезда“, Регионален исторически музей – Русе, Яхт клуб Порт Русе, Българско дружество за защита на птиците (БДЗП).

В проучването на ситуацията с отпадъците ТД Приста получи съдействие от Дунавски Драгажен Флот и Регионална инспекция по околна среда и води (РИОСВ) – Русе, а за организирането на самите акции подкрепа оказаха от Териториално поделение държавно ловно стопанство (ДЛС) "Дунав", гр. Русе, РИОСВ – Русе и Природен парк (ПП) "Русенски Лом". По време на акциите участие взеха експерти към Българското дружество за защита на птиците (БДЗП) и Екомюзей-Русе, както и представители на: РКП "Бяла Звезда", РИОСВ-Русе, Сдружение на рибарите "Свети Никола", гр. Тутракан, Сдружение за развитие на туризма в региона на Тутракан, Яхт клуб Порт Русе, Регионален исторически музей – Русе, Българско пещерно дружество (БГД), Неформална гражданска група "Русенци за природата на България" и Теодор Кисимов, който се занимава с туризъм на свободна практика. За извозването на отпадъците от островите до бреговете помогнаха рибари от близките населени места - Батин, Ряхово, Бръшлен, Русе. В Екомюзей-Русе бяха организирани обиколки с беседи за влажните зони, за характерни за р. Дунав риби, животински видове, птици, растителност, човешка намеса.

Акции по почистване на Дунавските острови в Русенска област

В периода юни-декември 2015 г. ТД Приста осъществи седем акции по почистване на Дунавските острови, в които бяха събрани общо 904 чувала с отпадъци, 630 от които – рециклируеми. Акциите бяха с обща продължителност 20 дни, като участие взеха общо 156 души, 120 от които – доброволци и 36 – експерти и други придружаващи лица. Доброволци имаше от Русе, София, Свищов, Тутракан, Варна, Шумен, Разград, Трявна, Севлиево, Ракитово и Исперих, а близо 50% от участниците бяха на възраст между 18 и 35 години.

Отпадъците бяха събирани разделно, а процедурата по извозването им включваше транспортиране с моторна лодка до брега и оттам – с камион до пункт за рециклиране или сметище – според съдържанието на чувалите. Извозването на събраните чували до брега се осъществи с помощта на местни рибари от селата Батин, Ряхово и Бръшлен, които предоставяха своите лодки за целта, и с подкрепата на кметовете на тези села.

Изчистените брегове по време на акциите като процент от всичките брегове на Дунавските острови в четирите основни островни групи в област Русе (Батин, Люляка, Алеко и Мишка), са 9%. Всичките брегове, както северните, така и южните, имат разгъната дължина от около 42 км. Това, което беше постигнато в рамките на седемте акции, всъщност е местата с най-голяма концентрация на отпадъци да бъдат почистени. На практика това означава, че тези 9% от бреговете на островите са местата с най-голяма съсредоточеност на отпадъци и реалният процент на изчистените площи спрямо първоначално замърсените площи би бил много по-голям в действителност.

[Повече информация тук.](#)

Проектът „Заедно за устойчиво развитие на Дунавските острови“ се финансира в рамките на програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г. www.ngogrants.bg

Образователни дейности в сферата на опазването на околната среда, устойчивото развитие и професиите на реката

След края на акциите по почистване екипът на проекта наблегна на образователните инициативи в Русе. Повечето от тях бяха проведени в клубното помещение на ТД Приста (сериозно нуждаещо се от основно освежаване) и бяха с най-разнообразни Дунавски теми: „Птиците около нас“ – водена от Свилен Чешмеджиев (БДЗП); „Кой пътешества повече от хората“ – тема, посветена на мигриращите видове, водена от зоолога Страхил Пеев (БАН); „Какво е фарватер или откъде Големият кораб минава“ – лекция за съвременното корабоплаване по Дунав, водена от капитан Никола Кившанов; „Русе и Дунав по време на Османския период“ – презентация на Теодора Бакърджиева, историк от РИМ-Русе; „Къде зимуват яхтите“ – среща-беседа в Яхт клуб „Порт-Русе“, водена от Карел Маринович и Валерий Бранков; „Българската дестинация Дунав – поглед в бъдещето“ беше последната презентация за перспективите и потенциала за развитие на Българския Дунавски регион като припозната туристическа дестинация, водена от експертът по туризъм Михаил Михов.

Останалите образователни инициативи бяха насочени към ученици. Беше неколкратно посетен Екомюзей с аквариум, гр. Русе. Експерти от музея водеха групите сред диорамите, разглеждащи блатните екосистеми, праисторическите едри бозайници, скалните, горските, пещерните екосистеми и др. Съвместно с РИОСВ-Русе и като инициатива на Европейската седмица за намаляване на отпадъците с ученици от ОУ „Братя Миладинови“ беше осъществено почистване на кейовата зона на Русе, след което с учениците беше проведена игра за разумно оползотворяване на отпадъците „Рециклирай с мен“. Неколкократно беше посетен и „Комплекс за социални услуги за деца и семейства“ за представяне на различни идеи и игри на тема диви птици и разделно събиране на отпадъците. В образователните дейности участваха общо около 40 деца на възраст от 7 до 13 години.

Кампания за повишаване на осведомеността и гражданското участие

Тази кампания се водеше паралелно с всички останали дейности. В рамките на проекта бяха създадени информационни материали за Дунавските острови (дипляни, стикери, плакати и календари), които бяха раздавани по време на акциите по почистване и образователните беседи, както и на медийните събития по проекта и на клубните сбирки на клубовете към ТД Приста. Изработени бяха тениски за Дунавските острови с логата на ЕЕА Grants и ТД Приста, които се раздаваха на доброволците по време на акциите по почистване, на експертите, както и на представители на местни общности. Беше създадена фейсбук страница на проекта, на която редовно се публикуваха снимки и информация за изпълнението на дейностите и предстоящите такива. Информация за свършеното и предстоящото по проекта, както и информационни бюлетини, се публикуваха на страницата на ТД Приста.

Информационни канали:

- Фейсбук: www.facebook.com/DanubeIslands
- Официална страница на проекта (бюлетини): www.td-prista.org/project
- Новини: <http://td-prista.org/news>

Резултатите от проекта бяха представени в публичното пространство по време на заключителна конференция в Екомузей-Русе на 18.02.2016 г. В рамките на събитието беше излъчен и филм за акциите по почистване. В седмицата 15-18.02.2016 г. резултатите и филмът бяха представени и по време на клубните сбирки в ТД Приста, благодарение на което те достигнаха общо до над 80 души.

Проектът „Заедно за устойчиво развитие на Дунавските острови“ се финансира в рамките на програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г. www.ngogrants.bg

Обратна връзка

50 от доброволците, участвали в акциите по почистване на Дунавските острови, са попълнили форма за обратна връзка. Всички те са доволни от цялостната организация, като 70% я смятат за много добра, а 30% - за добра. Доброволците намират предварителната информация, която са получили за акциите, за достоверна и достатъчна. 94% от попълнителите формата за обратна връзка са доволни от храненето по време на акциите, 98% - от атмосферата и инструкторите. 32% от хората посочват, че не са посещавали дунавски остров преди да се включат акциите по почистване, организирани от ТД Приста, а 20% не са участвали в други доброволчески акции на екологична тематика. Що се отнася до беседите, свързани с флората и фауната на Дунавските острови, 89% от попълнителите формата за обратна връзка (и присъствали на беседите) намират темите, представени от зоолозите (Венцеслав Петков, Страхил Пеев, Красимир Кирев), за изключително полезни. По 88% смятат същото за темите, представени от орнитолога Свилен Чешмеджиев и от рибаря Кристиан Якимов.

Доброволците, участвали в акциите по почистване на Дунавските острови, посочват, че биха се включили в подобни на проведените акции, тъй като намират опита за „вдъхновяващ, зареждащ и полезен“. 100% от попълнителите форма за обратна връзка твърдят, че биха се включили отново във водни походи с каяци по р. Дунав, а 98% биха се включили отново в организирани почиствания. Като бъдещи дейности, в които биха участвали, доброволците посочват още акции по почистване, беседи, лекции, семинари, образователни дейности, спасителни акции, дейности, свързани с привличането на птици, различни форми на туризъм - наблюдение на птици, каяци, културен туризъм в района, както и каквито и да е дейности в полза на природата. Сред по-интересните, посочени от тях дейности, са разходка с колело покрай русенските дунавски села, наблюдение на птиците, заснемане на залежи, риболов, опознаване на видовото разнообразие като флора и фауна по Дунава, пътуващи семинари с образователна цел по островите и реката, състезание с джетове и дърпане на надуваем „банан“ с моторница.

Доброволците посочват, че трябва повече популяризиране, реклама, повече подобни дейности и инициативи и целенасоченост и постоянство в организирането им, за да бъдат устойчиви резултатите от проекта за Дунавските острови. Сред техните предложения за постигне устойчивост на резултатите са: привличане на младежи в т.ч. ученици, напр. тези от асоциираните към ЮНЕСКО училища в Русе, които по линия на ангажимента си към Организацията следва да подпомагат и доразвиват подобни дейности; да се поддържа интереса на местната общност сама да се грижи за островите; да се привлекат туристи от цялата страна и чужбина с интересен туристически продукт/и; да станат ежегодни акциите по почистването на Дунавските острови. Доброволците посочват, че работата с млади хора е ключова, тъй като именно промяната на тяхната ценностна система би допринесла не само този, но и други проекти с подобна насоченост да имат дълготрайни и устойчиви резултати.

Запитани дали биха направили определена туристическа атракция на някой от Дунавските острови в Русенска област, доброволците дават интересни идеи. Повечето от тях са свързани с остров Люляка – най-близко разположеният до гр. Русе и единственият, който не попада в НАТУРА 2000. Предложенията за остров Люляка включват: лагер за деца; кораб-музей, в който туристите интерактивно да съпреживяват красотата на района (мини-музей за Дунав) с животни и птици в естествената им среда, звуци; място за обяд и рекреация; летен бар с басейн, като от и до острова да има водно такси, а на острова да се организират различни прожекции на филми, джем сешъни и отдаване на каяци под наем. Сред предложенията за островите като цяло се открояват дейности, свързани с птичия и животинския свят: пунктове за наблюдение на животни; укрития за наблюдение на птици; платформи за птици; обособена зона за къмпинг/палатков лагер на някой от бреговете или островите; класна стая на открито; постройка или атракция, която да засилва връзката на хората с природата и животинския свят по островите, както и да подпомага за популяризирането на тези места, но без да застрашава по никакъв начин средата. Присъстваше и мнение, че е по-добре островите да останат диви и непристъпни за масовия турист.

Клуб на пътешественика „Дунав“

Един от главните резултати от всички изминали дейности по проекта „Заедно за устойчиво развитие на Дунавските острови“ беше създаването на изцяло нов клуб към ТД Приста – Клуб на пътешественика „Дунав“. Клубът си поставя за цел да подпомага и популяризира туристическата култура, да подклажда апетита за пътешествия в Дунавския регион, да създава условия за обмен на полезна информация за други дестинации и възможности за пътешествия, за отговорно поведение на пътуващите, да спомага формирането на екологична култура и грижа към околната среда. Клубът

включва в своите бъдещи дейности и разработването на нови туристически маршрути по Дунав, бъдещото посещаване и почистване на островите по голямата река и извън област Русе, реклама на региона като място за пътешествия, както и провеждането на различни и вълнуващи пътешествия на интересни и малко познати места.

Проектът „Заедно за устойчиво развитие на Дунавските острови“ се финансира в рамките на програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г. www.ngogrants.bg

Признания

Проектът беше отличен с една от трите награди за [Доброволческа инициатива на 2015 г.](#), връчена от президента на Република България Росен Плевнелиев. Проектът беше награден и [за принос към Европейската седмица за намаляване на отпадъците](#) от Асоциацията на еколозите от общините в България, като ТД Приста получи статуетка в категория НПО от министъра на околната среда и водите Ивелина Василева. Кадри от августовската акция по почистването на остров Мишка пък бяха излъчени в [предаване на БНТ „Пътувай с БНТ2“, посветено на река Дунав.](#)

Допълнителни дейности

На 10.02.2016 г. ТД Приста подписа допълнително проектно споразумение към проекта "Заедно за устойчиво развитие на Дунавските острови". Допълнителните дейности по проекта ще продължат до края на април 2016 г. и включват: цикъл от 6 лекции за устойчив туризъм по Дунав; модул за екологични практики, насочен към ученици; обучение на представители от Дунавски общини в Русенска област на тема "Пътят на отпадъците"; изработване на комуникационна стратегия за изграждане на Дунавския регион на област Русе като туристическа дестинация; развиване на капацитета на Клуб на пътешественика към ТД Приста Русе. [Повече информация тук.](#)

Автори на снимките: Михаил Михов, Ивайло Атанасов, Станислав Стефанов, Ема Иванова, Албена Ангелова, Сашо Попов

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за неговото съдържание се носи от ТД „Приста“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че той отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България. www.ngogrants.bg